

A CANDEA

Edita: ASOCIACIÓN "FONTE DO MILAGRO" EXEMPLAR GRATUITO ABRIL 2003 Depósito Legal: LU 454 - 00 Nº 9

REVISTA DO CAUREL

Esta revista está impresa en papel Ecológico

SUMARIO

Páx 1	Portada - Foto: E. Méndez
Páx 2	Editorial - (Guía de teléfonos)
Páx 3	O noso gozo nun pozo
Páx 5	As nosa parroquias (San Pedro de Hórreos)
Páx 6	O Caleiro
Páx 7	As Ferrerías do Caurel
Páx 8	Entrevista a Luis Zahera (Petroleo)
Páx 9	Entrevista a Sonia López
Páx 10	Ruta Circular -Froxán - Froxán
Páx 12	Resposta A X.L. Quiroga
Páx 14	IV Festa da Pisa da Castaña
Páx 15	O Pregón
Páx 16	Novoneyra IV Parte
Páx 20	O Carbón
Páx 21	As Laceiras - Abelás nos bolsillos
Páx 22	A fiestra musical do Caurel
Páx 23	Comenza a mellora na rede viaria do Caurel
Páx 24	Unha imaxe vale máis que mil palabras
Páx 25	Cousas que aconteceron
Páx 26	Próximas actividades
Páx 27	Recuncho para Poesía

TELÉFONOS DE INTERÉS

CENTRO MÉDICO (FOLGOSO)	982 43 30 33
CENTRO MÉDICO (SEOANE)	982 43 30 68
HOSPITAL COMARCAL DE MONFORTE	982 41 79 00
EMERXENCIAS MÉDICAS	061
SOS GALICIA	112
CRUZVERMELLA (PEDRAFITA)	982 36 70 06
CRUZVERMELLA (QUIROGA)	982 42 83 55
FARMACIA (FOLGOSO)	982 43 30 54
CASA DO CONCELLO	982 43 30 01
CUARTEL GARDA CIVIL (SEOANE)	982 43 30 83
AUTOBUSES "EMPRESA CAUREL"	982 42 82 11
ESTACIÓN DE AUTOBUSES (MONFORTE)	982 40 49 50
ESTACIÓN RENFE (MONFORTE)	982 40 20 96
INCENDIOS FORESTAIS	085

EDITORIAL

Teño a obriga nesta edición da CANDEA de falar, aínda que non sexa moito do meu agrado, da recente desgracia sufrida, unha vez máis, nas costas desta nosa desafortunada Galicia. Cando estamos a recuperarnos dunha, temos outra enriba. Van xa camiño de catro meses que nos están a bombardear a diario nos xornais, radio, televisión e en tódolos medios habidos e por haber, da pouca sorte que tivo un dos moitos buques que, cargados con produtos contaminantes, pasan fronte as costas da nosa comunidade. Pero a Deusa Fortuna quixo que o noso litoral fora de novo testigo dunha nova desgracia, un borrón mais nas moitas páxinas negras escritas na historia da Nosa Terra.

Extremece ver a cotío as ondas do bravo Atlántico bater contra as rochas da, cada día máis morta, COSTA da MORTE, cheas dun líquido negro e denso que arrasa todo o seu paso, que as xentes do mar chaman "Chapapote" ou "Jalipote" e os técnicos ou entendidos lle dan o nome de Fuel-Oil.

Pero eu agora teño que facerme unha serie de preguntas por que, a bo seguro, ninguén as contestaría. ¿A información que podemos ver nalgunos medios ten algo que ver ca realidade?. ¿O afundimento do barco foi obra da casualidade ou da mala xestión de quen mandan e ordenan?. Eu debo pensar para que logo non me chamen *malpensado*, que todo foi cousa do destino, e así estaba escrito. ¿Verdad que ninguén tivo culpa en tal fatal desgracia? Por que aquí dicimos que a "*culpa non ten casa*". O triste desto é que tanto eu como millóns de españoles quedaremos sin unha resposta as nosas preguntas, e seguiremos na dúbida de creer ou non toda a chea de noticias que nos están a confundir.

A Revista do Caurel ten coma fin falar da cultura, tradicións, problemas e quefacer diario no ámbito do Concello do Caurel, pero eu penso que neste caso o problema tamén afecta ós veciños do Caurel, e nos toca a nós votar tamén unha man co fin de que esto non aconteza NUNCA MÁIS.

O Presidente da Asociación
"FONTE do MILAGRO"

Foto: E. Méndez

Seceda

A MELLOR MANEIRA
DE DISFRUTAR DA NATUREZA

Ó PE DA FERMOUSA DEVESA DE PADERNE

ALUGUER
DE QUADS

Información e reserva: Tfno e Fax: 982 185 110 Paderne, O CAUREL

O NOSO GOZO NUN POZO

Foto: E. Méndez

Fonte de Paderne

Pode que ó lector lle estrañe un pouco este título, é posible, pero eu penso que nunca mellor dito. Por eso vou intentar expoñer as razóns que me impulsaron a titular así este humilde traballo, amosando, sen dúbida, o sentir de cantos amamos O Caurel.

En primeiro lugar voume referir ó encontro dos alcaldes do Caurel, O Incio, Samos e Pobra de Brollón, nos catro Cabaleiros.

Durante tres anos consecutivos celebrouse o encontro con grande solemnidade: ca presenza da TVG, prensa, ata algún ano con misa e todo. Unha excelente idea a recuperación dunha tradición antiga, algo do que estamos tan faltos, principalmente no Caurel, non sei se porque non se prodigaron feitos relevantes ó longo da nosa historia, se porque non houbo quen deixara constancia escrita deles, ou se ambas cousas. A cuestión é que tiñamos unha tradición que se presentaba atractiva e de un certo interese histórico-cultural que, sen dúbida, supuña un atractivo mais para o turismo rural da zona, sobre todo despois de deleitarse ca belísima paisaxe que desde alí se contempla. Pero como o díaño sempre está ó axexo, neste caso en figura dalgún alcalde, no ano 2002 xa non se celebrou, parece ser que non ficaban datas libres en todo o mes de xullo e agosto. É boa verdade que a alegría na casa dos pobres dura pouco.

Non podo entender esa desidia dalgúns alcaldes á hora de dar a coñecer ou apoiar as tradicións que poden aportar algo positivo para os seus concellos.

Os candidatos ás alcaldías destes catro concellos xa deberían contar dende que presentan a súa candidatura, que no mes de xullo teñen que dedicar un día, inescusablemente, ós Catro Cabaleiros. Por exemplo o terceiro ou cuarto fin de semana serían unhas datas moi apropiadas, procurando que cada ano sexa nas mesmas datas, e non dar esa imaxe bananeira celebrándoo un ano, porque así lles peta, e ó seguinte non porque non lle vai ven a algún deles. Eso non é serio.

Cando un presenta a súa candidatura para alcalde dun concello, penso que é porque sente a necesidade de facer cousas que melloren a calidade de vida dos seus habitantes, e entre esas cousas ten que estar a conservación e exaltación daquelas tradicións que nos poden dar prestixio, como son os actos culturais. ¿Cantos concellos poden presumir de algo tan orixinal coma os Catro Cabaleiros? Non coñezo ningún.

No Caurel xa se están deixando perder as festas; cada vez celébranse menos, e non cabe dúbida que eran outro bo atractivo para a xuventude, fillos de emigrantes, que veñen a pasar o verán ó Concello dos seus pais; e tamén para o turismo rural.

Penso que se todos nos organizamos con boa vontade, sen ter en conta os intereses económicos, podemos cambiar O Caurel; do contrario seguiremos retrocedendo para non desentoar co século pasado, cando o que necesitamos é frear esa tendencia.

Somos moitos, lamentablemente, os que vivimos fora con fillos en idade de pasa-lo ben nas festas. Para eles eran un atractivo importante, e nós, os pais que queremos que os nosos descendentes sigan vindo ós pobos nos que se atopan todas ou parte das súas raíces, estamos encantados de colaborar nesas festas con tal de ter os fillos con nós. Pero como non as hai, xa prefiren ir a outros sitios nos que hai mais marcha.

Esto, aunque non o pareza, é un paso atrás, porque estes fillos nosos tamén terán fillos, e se eles deixan de vir está claro que os seus descendentes tampouco virán, po-lo que é fácil deducir que ó problema de ser poucos no inverno

 MORENO

No antigo obradoiro do pintor **Avari**. **MORENO** convida a viño doce a tódolos amantes do **CAUREL**, non fai falla máis que acreditalo

ARMANI-MOSCHINO-CALVIN KLEIN-DKNY-CUSTO, TOMMY, e moitas marcas máis.

Moreno. • C/Marqués de Ugena, 40 **Sarria** (Lugo) • Tfno.: 982 530 791

haberá que engadirlle que no verán tamén seremos menos.

Cando xa non haxa ninguén nos nosos pobos, non farán falta alcalde, nin médico, nin cura, nin casas de turismo rural nin nada; tan só cazadores de Castela ou de calquera cidade que virán moi cediño, co “bocata” na mochila, e marcharán a tardiña cando xa non se vexan as pezas. O Caurel pódese converter nun bo coto de caza, e entón as casas, soutos, leiras, prados, e todo o demais xa non valerán nada.

Moitos concellos teñen comisións de festas que se encargan de organizalas cada ano, naturalmente co apoio económico dos veciños, como é lóxico, pero nunca se quedan sen festas patronais por falta de organizadores.

En todo O Caurel se quedan tres festas que se veñen celebrando ininterrompidamente nos dez últimos anos son moitas; as restantes descansan en paz no baúl dos recordos. Un concello que mire ó futuro e queira seguir existindo debe sumar actividades, pero nunca resta-las.

Por se fora pouco, no ano 2002 a Asociación Sociocultural “A COROA” quixo recuperar en Folgoso a procesión de Corpus Christi; con arcos de flores como se facía antes, e ata cunha coral e todo. Unha exemplar organización e traballo desinteresados. Pero “con la Iglesia hemos topado” ó cura parece que non lle gustou a idea e rompeu a procesión dando a volta antes de tempo.

As veces facemos cousas das que logo nos arrepenhimos, somos humanos, pero sería moi bo para todos que estes desencontros non se prodigaran e que a concordia reinara entre cura e fregueses para ben de todos. Non vou entrar en quen é culpable ou inocente, supoño que todos somos algo de todo, pero estou seguro de que cun pouco de boa vontade por parte de todos as cousas sairían mellor.

Dado que se trata dunha tradición relixiosa, o ideal sería que o cura prestara a súa valiosa colaboración na próxima edición formando equipo cos organizadores, sen que ninguén marxine nin sexa marxinado. Estou seguro de que a súa colaboración sería moi positiva en todos os aspectos, e todos llo agradeceríamos. A Asociación non persigue intereses económicos, senón un ben xeral, e si a implicación de cantos teñan ganas de colaborar e podan aportar ideas encamiñadas a mellorar as actividades. Cantos mais sexamos a aportar ideas mais garantías de éxito teremos.

Por ultimo tamén teño que facer unha mención especial ó microscópico artigo que saíu na Voz de Galicia referente á festa da empanada de acelgas de Folgoso, no que destacaba o éxito do pulpo ó tempo que minimizaba á empanada. Se tivéramos que basear o futuro desta festa no

apoio recibido do corresponsal da Voz estaríamos apañados. Non sei quen foi o autor, que mais dá, o lamentable é o feito. Non podemos estar de acordo co exposto e, iso si, recriminámoslle o pouco interese e falta de profesionalidade demostrados no artigo. Penso que Folgoso e esa festa merecían algo mellor do que A Voz nos dedicou. Menos mal que o do Progreso foi mais rigoroso no seu traballo, e axustouse a realidade dos feitos sen minimizar nada, senón limitándose a facer unha correcta exposición do acontecido, tal como debe ser, e nós, como non, agradecidos.

ARTURO A. RODRÍGUEZ
Folgoso, Decembro 2002

Foto: E. Méndez

Carrozo

ROTULOS

Fundada en 1960

R. Montenegro, 6 bj. ☎ 982 22 19 90

San Pedro, 13 bj. ☎ 982 22 63 07

AS NOSAS PARROQUIAS

(San Pedro de Hórreos)

En cada un dos números desta Revista falamos e fixemos un percorrido polas parroquias do Concello de Folgoso do Caurel, ca intención de dar a coñecer ós nosos lectores un pouco máis de cada unha delas. Vamos xa no número 9 de A Candeia e isto quere decir que chegamos ó fin nesta sección As Nosas Parroquias, xa que 9 son as parroquias que forman O Caurel.

Tócanos falar de Hórreos (San Pedro) a máis pequena e tamén a máis despoboadada. Está formada polos lugares de Ferramulín e Hórreos, este capitalidade da feligresia e que dende fai unhas décadas atópase deshabitado, sendo o único hasta agora neste estado en todo o Concello.

Como fixemos en anteriores edicións facemos referencia os seus lindes como recolleemos do Catastro do Marqués de Ensenada que data de finais do ano 1752.

“Linda por Levante con el Reino de León del que la divide la “Cueva de las Pombas” siguiendo por la cumbre de la “Peña da Coboluda” hasta la parte Sur que confina con dicho Reino la divide el marco de “Pena Picada”, y desde esta sigue por la cumbre al marco al marco do “Chao da Nenla”, y al marco de “Pico Agudo” que en la parte del Poniente divide esta feligresía de la jurisdicción de Quiroga y de aquí sigue al marco do “Rebolo da Golada” y continua al de “Golada de Castromao” y a la “Campa da Brava”, y al marco das “Carreiras” junto del marco que en la parte del Norte la divide de la feligresía de Santa Eufemia de Visuña y de aquí continua al sitio das “Inanas”, y al pico de “Pedanza” y al “Aira de Martiñan”, desde donde sigue al marco de las “Cruces”, y por la cumbre del monte de la “Cueva das Pombas”, que es el primer marco por la parte de Levante”.

É esta a parroquia máis alonxada da capitalidade do Concello e tamén a que máis sufriu o aillamento. Durante moitos anos o único acceso en coche hasta Ferramulín chegaba dende Quiroga por Cruz de Outeiro e A Seara fai

uns 20 anos abríase o acceso para Seoane por Visuña e logo de cruzar o Alto do Couto. Tamén ten hoxe comunicación co Concello de Oencia, na provincia de León e dende aquí ó Bierzo o que fai que o movemento comercial dos seus habitantes se desenrole nesta comarca pola súa proximidade.

A xeografía coma a do resto do Concello é accidentada con cumios de considerable altitude entre os que destacan: O pico da Cova da Vella con 1.300 mts. O Monte da Veiga (1.270 mts.) A Cabra, con algo máis de 1.400 mts. entre outros.

Discorren polas súas terras os ríos Selmo e o río de Visuña que xuntan as súas augas en Ferramulín para logo adentrarse en terras leonesas. As frías e cristalinas augas

fán que as troitas que os habitan sexan recoñecidas non só por afeccionados á boa mesa, senón tamén por pescadores que hasta aquí se achegan para disfrutar de entretidas xornadas de caña. En tempos, as augas destes ríos tiveron a súa importancia na industria siderúrxica: a riqueza de mineral de ferro na zona fixo que aquí se instalara unha ferrería e algún mazo. De dito mineral e a súa actividade colleu o seu nome Ferramulín. A ferrería de Hórreos tivo moita actividade ala polo século

XVIII, hoxe apenas se coñece a súa ubicación. Na actualidade existe un proxecto de construción dunha minicentral eléctrica aproveitando as augas do Selmo, pero está a levantar moita polémica; biólogos, ecoloxistas e outros colectivos están a loitar para que este proxecto non vaia adiante e así evitar un gran dano e impacto neste, polo momento, ben conservado espacio, por que sin lugar a dúbidas si esta parroquia ten algún recurso que evite o seu despoboamento é o natural. As súas ladeiras e vales, a súa impresionante paisaxe, convérteno nun dos recunchos máis fermosos da Serra, e hasta o que se achegan milleiros de persoas ó ano.

Hoxe pouco podemos decir da agricultura e gandeiría nesta zona; si antano se desenrolaba neste campo unha actividade de subsistencia, hoxe en día nin esto. Trabállase un 5% aproximado do suelo de cultivo e a

Foto: E. Méndez

Hórreos

Turismo rural Casa de Hospedería

Casa CALELLON

3 HABITACIONES CON BAÑO

COMIDA CASERA-CORDERO POR ENCARGO

PASEOS A CABALLO

Seceda do Caurel (Lugo) Tfno. 982 185 409

Foto: E. Méndez

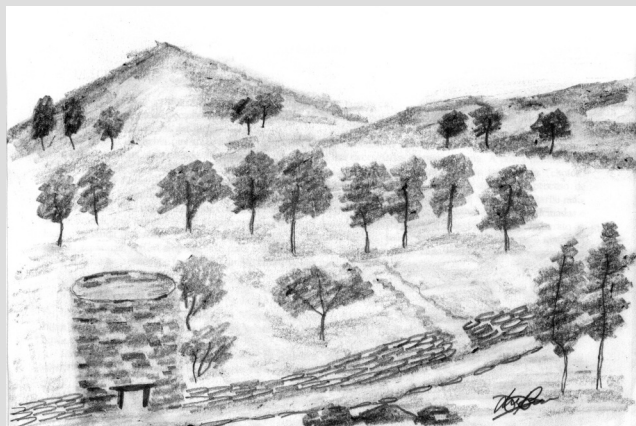
Capela de Ferramulín

gandeiría leva o mesmo camiño. No censo gandeiro de 2002 o número de cabezas de gando vacún non chegaba a 10 e entre ovino e cabrún suman unhas 20 reses.

O patrimonio cultural céntrase, como no resto do Concello, nas súas construcións: fermosas casas con longos corredores, casas grandes que nos dan mostra da importancia económica que tivo a zona. A igrexa parroquial de Hórreos, na actualidade case que en total abandono, donde xa non existen nin imáxenes nin retablos. En Ferramulín consérvase a Capela de San Francisco, ubicada esta no medio do pobo.

E. MÉNDEZ E E. LÓPEZ (O Caurel)

O CALEIRO

DESCRIPCIÓN:

Con este nome coñecemos no Caurel os primitivos fornos de face-la cal.

Trátase dunha sinxela construción de forma cilíndrica, aberto por enriba cun burato cadrado na base.

ALGO DE HISTORIA:

Os inicios desta práctica atoparíanse en Mesopotamia cara o 8300-7600 a.c., onde se atoparon destes fornos en Iumn ó norte de Irak, tamén na zona do levante en Oriente Próximo en Tell Ranad (Siria) en comunidades que aínda non practicaban a agricultura.

Lamentablemente hoxe nos nosos días os caleiros deixaron de empregarse, aínda quedan algúns ben conservados coma os dous que se atopan no Taro Blanco preto da aldea de Vilasibil.

J.A. PARADAJATO
Meiraos

P a r r i l l a d a

Paredes

COMIDAS POR ENCARGO
PRODUCTOS CASEROS

PAREDES - Lóuzara - SAMOS (Lugo)
Tel. 982 546 167 - Tel. 982 546 150

AS FERRERÍAS DO CAUREL

A siderurxia foi introducida no sur de Galicia a mediados do século VII a.c. polos fenicios, O Caurel salientou pola súa abundante produción de ferro, sendo Formigueiros a veneira máis importante da provincia de Lugo.

A siderurxia primaria tiña como elemento fundamental o vento; as ferrerías situábanse nos cumes altos, construíanse fornos de pedra recubertos de arxila, a forza do vento era a encargada de avivala combustión. No século XII o vento foi substituído pola auga. A forza hidráulica empregada nos muíños aproveitouse tamén nas ferrerías, así é que a primeira ferrería caurelá sitúase en Ferramulín.

As ferrerías hidráulicas constan de: Una presa, un banzado, o forno, un barquín e o mazo

A presa úsase para desvíala auga, esta podía chegar a ter un quilómetro co fin de obter suficiente desnível para o banzado a desviación da auga era complicada xa ás veces era necesario construír galerías subterráneas ou labrar as penas en forma de canle.

O banzado é o depósito da auga construído de pedra ou madeira; na parte superior do depósito sitúase un rebotadoiro polo que cae a auga sobranste; debaixo do banzado atópanse as rodas.

O forno usábase para reduci-lo material.

Os barquíns tiñan como finalidade facilitar a combustión do forno. Estes aparellos constaban de tres partes: O armazón (o máis primitivo) feito de pel de cabra, posteriormente xa aparecen revestidos de madeira, a válvula para coller aire e a boquilla que está unida á tubería do forno. Movíanse cas mans ou pes pero

por norma xeral aproveitábase a forza da auga para accionar estes mecanismos. Eran necesarios dous foles, xa que mentres un soltaba o aire o outro estaba tomando dando así lugar a unha corrente constante de aire que avivaba a combustión do forno.

Foto: E. Méndez

Pechadura

O mazo empregábase para malla-lo ferro, o seu funcionamento baseábase nunha roda situada no fondo do banzado, a caída da auga facía mover as pelás da roda e esta o eixe e así o mazo.

O desenvolvemento da siderurxia no Caurel converteuse na actividade por excelencia, xa que este sector ocupaba á gran maioría da poboación. Ademais esta industria beneficiábase dos importantes recursos da zona, como era a riqueza madeireira elemento fundamental na combustión, e a alta calidade das veneiras caurelás e de xeito secundario a ganadería, empregada para o transporte.

As ferrerías máis importantes do Caurel, foron as de Ferreirós de Abaixo, Folgoso, Ferramulín, Hórreos, Visuña, Lousadela, Valdomir e Ferrería de Seoane, esta última a máis recente,

pertence a principios do século XIX, hoxe en día está a ser reconstruída.

Con este artigo tan só pretendo amosar unha pequena idea dunha actividade que deixou unha pegada importante na historia do Caurel, mostra diso son vestixios das ferrerías xunto co numeroso legado de toponimos (A Ferrería, Ferreirós, Ferramulín, O Mazo etc.) sen esquecermos das famosas augas ferras que transcorren por algunha das veneiras.

MATILDE ARZA
Folgoso do Caurel

**M. AGRICOLA
LIÑARES, S.L.**
COMERCIO EN GENERAL

TRACTORES - SEGADORAS - EMPACADORAS
RASTRILLOS - CISTERNAS - APEROS EN GENERAL

Tel. 982 367 166 - Fax. 982 151 077 - Móvil 659 988 981
LIÑARES

PIEDRAFITA (Lugo)

ENTREVISTA A LUIS ZAHERA (PETRÓLEO)

LUÍS ZAHERA “PETRÓLEO”, un dos artistas máis queridos de Galicia, compartiu connosco a FESTA DA PISA DA CASTAÑA DE FROXÁN (O CAUREL)

-A Petróleo todos o coñecemos, pero ¿quen é Luis Zahera?

-Luis Zahera é, sobre tódalas cousas, unha persoa que sempre dubida de todo. Son un home que adora o seu oficio, a súa profesión. O que menos me gusta é a popularidade, pero é o único “malo” que ten este traballo; polo resto é moi, moi bonito. Ademais son un amante tolo das cousas sinxelas: os amigos, a boa comida, a tradición... Será por iso que me gusta tanto estar en Galicia, no meu País.

-¿Estiveras antes no Caurel?

-¡¡¡Xamais!!! E teño que dicir que estou flipando e que penso voltar.

Xa alucinei vindo de camiño porque a paisaxe é espectacular. Esas fragas de carballos e castiñeiros... ¡¡Aquí non hai eucaliptos!!

E despois a xente... e, é que así dá gusto. Xente do País Basco, de Cataluña... Non viven aquí habitualmente, pero en canto teñen uns días voan á Serra.

O certo é, que é moi grato atopar lugares da nosa terra, nos que se segue a conservar a tradicións como a da pisa da castaña. Tradición “pura”, a nosa cultura sen adulterar.

-Levas todo o día dando voltas por Froxán; entre as súas casas, polos seus camiños...¿é curiosidade ou é que che encanta pasear?

-Home... pasear gústame, pero o que me mata é a curiosidade.

Xa che digo que estou flipando. Vou polos camiños sen perder detalle: as cerraduras das portas, as fiestras, a pedra, as árbores...

¿Sabías que hai casas conectadas a través de galerías? Esas cousas vense en Nova Iorque, pero non en Compostela ou outras cidades galegas.

¿E que dicir dos olores? Todo é puro.

¿E a xente? ¡¡Levan todo o día tratándome a corpo de rei!!!

Foto: M. Vázquez Saavedra Sonia e Petróleo no pregón

-Deixamos o tempo de lecer e imos ó traballo, Luis. ¿Qué che gustaría rodar agora?

-Pois gustaríame rodar algo aquí, no Caurel. Facer unha historia ben bonita. Unha historia na que puidera andar nunha desas bicicletas de antes con “sillín” de coiro, e pasar meses na Serra, e coñecer mellor ás súas xentes. Contar como era a vida aquí nos anos 50... Non. Mellor nos 60, que había máis Rock&Roll!!!

LUÍS ZAHERA “PETRÓLEO”, un artista que despois de pasea-lo mundo elixe “O CAUREL” pola pureza da paisaxe, a conservación das tradicións, e sobre todo: pola xente.

SONIA LÓPEZ

A verdade é que Sonia López e Luís Zahera “Petróleo”, gozaron coma nenos no Caurel e ámbolos dous prometeron volver. Estámolos esperando. Graciñas ós dous por compartir conozco a IV Pisa da Castaña.

Petróleo pisando

CLAUDIO MIGUEL

CARNICERÍA - CHARCUTERÍA

San Clodio - 22 de Julio, 25

Tfno.: 982 42 88 02

ENTREVISTA A SONIA LÓPEZ

SONIA LÓPEZ, artista, ex-MIS GALICIA, PRESENTADORA DA TVG E modelo visita “O CAUREL”

-¿Quen é Sonia López?

-Sonia López é, sobre todo, unha persoa moi normal; penso que ese sería o calificativo que empregarían para definirme as persoas que mellor me coñecen.

-Sonia e o seu sempiterno sorriso. ¿Que quere transmitir?

-Realmente son así, polo que podo transmitir: normalidade e naturalidade, en realidade sempre andei pola vida cun sorriso, pode parecer unha postura, pero en realidade non o é, é a miña forma de ser; o sorriso é do máis sincero.

-¿É Sonia López unha persoa feliz?

-O certo é que non me podo queixar, porque son “bastante” feliz.

-¿Como definiría a felicidade?

-A felicidade aparece nas nosas vidas a ratiños e sempre sen avisa. Facendo memoria, mirando o camiño percorrido nestes 25 anos, pesan moito máis os bos momentos cós malos. Tamén é verdade que son unha persoa que vive nunha perenne tranquilidade e, chegando a acadar ese estado, a felicidade, ó fin, sempre chega.

-¿A tranquilidade na vida dunha mis, dunha modelo, dunha presentadora?.

-A tranquilidade está nun mesmo, se vives de acordo co que pensas, podes vivir tranquilo e eso conleva a felicidade.

-¿Esa felicidade por onde pode chegar?

-Depende dun cúmulo de circunstancias. Pódete pillar lendo a prensa, preparando o almorzo, ou mesmo cambiando a roda pinchada do teu coche.

-¿E cando a felicidade peta no corazón?

-Entra polas cousas máis pequenas que en realidade son as máis grandes: Un recordo, un sorriso poden despertar un sentimento de felicidade que, probablemente sexa xerado por algo moito máis complexo, e polo tanto, difícil de analizar.

-E se tiramos do fío da análise...

-A felicidade chega especialmente polas persoas, pola paisaxe, polas tradicións, pola música, os recordos, as sensacións vividas...

-As persoas, a paisaxe, as tradicións, a música, estando hoxe no Caurel, xorde a pregunta: ¿Qué relación ten Sonia López co Caurel?

-Miña nai, que é perruqueira, tivo de sempre clientas do Caurel; poderíamos dicir que este feito, foi o primeiro contacto que tiver coa serra, sendo aínda nena. Despois, xa mociña, cos amigos, quixen coñecer o mítico Caurel do que tanto escoitara falar.

-¿Foron moitas as veces que visitou a serra caurelá?

-Non foron moitas, a verdade é que para estar a serra tan preto do meu pobo, foron poucas as veces que subín á Serra, pero a verdade é que as veces que estiven no Caurel, deixou en min unha profunda pegada. O CAUREL é algo moi especial, un deses lugares máxicos que me proporcionaron eses anhelados “intres de felicidade”. Ése é o motivo polo que me atopo hoxe nesta **Festa da Pisa da Castaña de Froxán**.

-¿E como se sentiu de pregoeira?

-Como na casa, a verdade é que me sentín como na casa, a xente do Caurel é moi dada, e calquera que se achegue á serra, sentirase como na casa. Por eso, aproveito estas páxinas para dar moitísimas gracias á xente de Froxán por pensar en min para o pregón desta Festa e, sobre todo, doulles as gracias polo seu cariño. E dende aquí, convido a todo o mundo a que se achegue a esta Serra fermosísima para gozar das súas tradicións, da súa paisaxe e sobre todo para compartir coa xente momentos coma este.

Está é a mensaxe de Sonia López, artista, ex-mis Galicia, modelo, presentadora da TVG, etc, quen sacou tempo ás súas numerosas actividades profesionais e ós seus estudos de produción, e foi quen de presentar a “Pisa da Castaña de Froxán”, coma se se tratara da mellor gala de TV e, paseou polas rúas empedradas de Froxán coa mesma naturalidade coa que pasa modelos nas Feiras de Moda. Porque, Sonia López é unha artista, pero ante todo é unha persoa natural e sinxela que, busca nos lugares pequenos a esencia da terra. E hoxe, en Froxán, a coñecida presentadora atopou eses minutos de felicidade que todos ansiamos.

MERCEDES VÁZQUEZ SAAVEDRA.
Froxán. IV Pisa da Castaña. Decembro

Foto: M. Vázquez Saavedra Petróleo e Sonia López

ALBERGUE DE QUIROGA

- ACTIVIDADES DE EDUCACIÓN AMBIENTAL - DEPORTE DE AVENTURA
- ITINERARIOS GUIADOS...

FINCA DA SILVA, S/N
C.P. 27320, - QUIROGA (LUGO)

Tlf./ Fax: 982 43 52 90 Tlf: 606 37 19 64 E-mail: albquiroga@hotmail.com
WEB: <http://www.telefonía.net/web/alberguequiroga>

RUTA CIRCULAR -FROXÁN FROXÁN

POR VILAMOR, EIRIZ, TOUZÓN, A PENDELLA, BALDOMIR, A CAMPA E VILAR

CARTOGRAFÍA:

Mapa Topográfico Nacional de España nº 156-IV (SALCEDO) E Nº 156-II (FOLGOSO DO CAUREL) Escala 1:25.000

DISTANCIA:

Dezaioito quilómetros.

TRAMOS EN QUILOMETROS:

Froxán, 4 - Vilamor, - 3 Eiriz, 2 - Baldomir, 4 - Vilar-Froxán.

TEMPO:

De catro a seis horas.

DIFICULTADE:

Baixa, salvo tramos curtos de certa pendente.

DESNIVEL:

A cota máis baixa está na Ponte do Vao, que permite cruzar o río Lor, entre Vilar e Froxán (Qm. 16,5). A súa altitude é de 375 m.

A máis alta esta ó final do quilómetro 3, entre Froxán e Vilamor, con 770 m. Os quilómetros 2 e 3 son os de máis pendente, pero a panorámica faranos esquecer o esforzo.

DESCRICIÓN:

O tramo Froxán-Baldomir faise pola ladeira dereita do canón do Lor, no sentido contrario ás augas; Baldomir-Ponte do Vao, pola ladeira esquerda, no sentido das augas; Ponte do Vao-Froxán, pola dereita seguindo o río.

Co seu fermoso percorrido e amplas panorámicas, os quilómetros asemellarán máis curtos:

Castiñeiros, sobreiras (alcornoques), cerdeiras, carballos, bidueiros, érbedos, xaras, uces, xestas, piornos,..... Albarizas, cabanas, sequeiros, valados de pedra, fontes, pontes, presas, canles,.... O río encaixado na rocha ou espallado preto das *veigas*. As aldeas de pedra e rúas apertadas. Capelas, ermitas e a igrexa de Vilamor. O Castro de Vilamor, máis alto que a aldea, e o de Eiriz agochado no soto, o de Vilar, pendurado do río Lor. A mole de Penido. Os abismos dos Calangros e do Inferno en Vidallón.

PERCORRIDO:

Sáímos de Froxán preto da Fonte do Milagro. Cruzamos a estrada asfaltada e de seguido collemos o camiño de terra que arranca perpendicular a esta, logo vai xirando á dereita, serpentea polo soto con pendente suave.

Froxán

Hostal-Mezón
 O Mirador
 MIREILLE TOSONI

Teléf. 982 43 30 64 FOLGOSO DO CAUREL

Foto: E. Méndez

Ponte de Vilar

Remonta un outeiro entre penedos, perde a pendente, aparece unha bifurcación e desvíámonos polo camiño da esquerda de menor entidade. Xa fixemos o primeiro quilómetro, 500 metros máis en constante ascensión, o camiño, logo de deixar unha albariza a nosa dereita, chega a unha pista. Aquí collemos á dereita (*á esquerda e a uns 300 metros atópase un mirador sobre Froxán*). Logo de percorrer uns 20 metros cara abaixo, un camiño sae en dirección ascendente nunha considerable pendente nos seus primeiros metros, e continuamos. Queda pouco para chegar ó punto máis alto da ruta (770 m.), camiñamos a modoño.

En lixeiro descenso, pasamos preto do depósito de auga que queda a nosa dereita. Avanzamos e seguimos a descender. Cando chegamos ós primeiros prados, saímos da pista pola dereita e collemos o camiño de carro que nos alcanzará ata a fonte de Vilamor.

Avanzamos pola parte alta da aldea, ata chegar á estrada asfaltada do Carballal, é nunha curva pechada, collemos cara arriba. Uns 50 metros de asfalto e na curva en codo seguimos de fronte. Outra vez camiño de terra.

Despois de percorrer dous quilómetros chegamos a Valombra (chaira alta), é o segundo punto máis alto da ruta (740 m.). No cruce de camiños collemos á dereita. Quédanos un quilómetro para Eiriz.

Entramos na aldea pola parte superior, pasamos preto da fonte. Baixamos polas rúas ata acadar as casas máis fondas, collemos o camiño de terra que baixa polo souto, encaixado e retorcido. Menos dun quilómetro e acadamos unha pista de terra, collemos á esquerda e seguimos baixando ata o Touzón, entramos na aldea polo camiño de cemento.

Camiñamos de fronte, e menos de 500 metros río abaixo xa estamos na Pendella, aldea pequena pero con máis casas que a anterior. No medio das dúas aldeas esta a capela de San Roque.

A menos de 400 metros, e moi preto do río Lor, está o lugar de Baldomir. Na estrada asfaltada, collemos á esquerda, inmediatamente cruzamos a ponte, de seguido saímos da estrada e pasamos diante do Mesón Catuxo. ¡¡Cervexa con xamón!!.. Cruzamos o aparcadoiro e dirixímonos á capela de san Sebastián que está a outra marxe do rego de Redeirexa.

Uns metros despois do oratorio, cando remata o valado de madeira, deixamos o camiño, á esquerda por unha canle de rega. Logo de trinta metros, deixamos o rego e collemos o sendeiro á dereita que sobe empinado, cruzamos un souto onde a penas se nota a corredoira, pero xa se ven as casas do lugar da Campa. Entramos na aldea por unha rúa estreita e buscamos o camiño que atravesa o pobo e collemos á dereita no sentido das augas do río que discorre uns 100 metros e camiñamos en paralelo a el. Rexeitamos tódolos camiños que saen á dereita. Despois de percorrer máis de quilómetro e medio, collemos unha pista de terra á dereita que, logo de algo máis de 600 metros, remata nun camiño que pasa pola esquerda dunha casiña de pedra, de seguido hai un penedo panorámico. Neste desvíámonos á dereita por un sendeiro que baixa colgado nas rochas, despois a corredoira volve ser camiño. Xa estamos en Vilar, atravesamos o lugar, seguimos o camiño chan que nos leva á Ermida de San Roque. Xusto antes está o desvío que, pola esquerda, segue ata Froxán. O Castro de Vilar empeza na ermida e esténdese por un espolón alongado e estreito que, a moita altura, asoma riba do río. Os que non teñan vértigo poden exploralo.

Continuamos para Froxán; cruzamos un souto, logo un ucedo, e o camiño descende. Chegamos á Ponte do Vao, cruzamos o río. Despois andamos menos de quilómetro e medio e rematamos a ruta.

HOSTAL RESTAURANTE

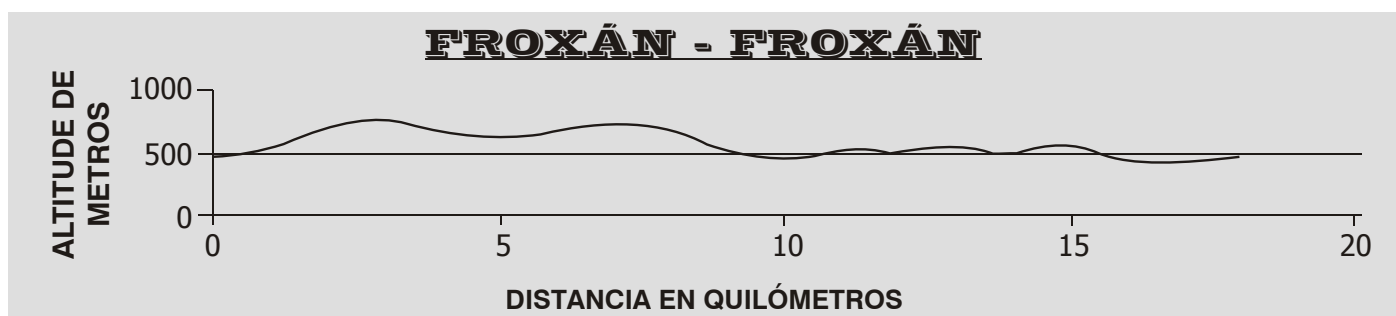
A Fontiña

En la Sierra del Caurel

- Habitaciones con baño y calefacción
- La mejor comida típica de la zona:

- Grelos con castañas
- Entremeses de la casa
- Churrasco y cordero
- Tartas caseras

Seoane del Caurel, Telf.: 982 43 31 06 (Lugo)

PARA OS HEROES:

Podemos alongar o percorrido en seis quilómetros.

En Eiriz seguimos pola parte superior da aldea, camiño de Lousadela. É unha pista de terra, discorre pola marxe dereita do río Loúzara. Preto de Lousadela, cruzamos o río por unha ponte de madeira e collemos o sendeiro que discorre pola marxe esquerda hasta chegar a súa desembocadura no Lor. Xiramos á dereita, cruzamos de novo o Loúzara, andamos uns 400 metros e chegamos O Touzón.

PARAMIXIRICAS.

Acortamos o percorrido á metade.

Preto da Igrexa de Vilamor sae o camiño que leva a Vilar, esta indicado, descendemos ata ó Lor cruzamos e ascendemos a Vilar. A distancia aproximada de Vilamor a Vilar é duns 3 quilómetros.

ORLANDO ÁLVAREZ

RESPOSTA A X. L. QUIROGA

Con estas liñas modestas, quixera dar resposta á crítica (severa onde as haxa) do autor X. L. Quiroga “O Courel cíclico”, publicada no número 8 desta revista.

O noso amigo critica a falta de natalidade, e eu preguntolle se se puxo a pensar nas causas deste fenómeno, se a xente marcha, amigo Quiroga, será porque non lle proporcionan medios para vivir aquí, onde o principal sustento segue a ser a agricultura. Segundo deixa entrever vostede bóttalle a culpa a esta inocente e olvidada terra de que os seus fillos a abandonen para buscarse a vida noutro lugar, na miña opinión está vostede trabucado, se o Caurel, e non Courel como vostede dí, perde xente é por falta de iniciativas, as poucas que hai privadas bótanse pola borda cando os emprendedores vemos que todo son prohibicións por parte dos Organismos Locais e Autonómicos, cando as axudas non son nin simbólicas e cando tratan de vendernos ó menor prezo posible nalgúns artigos de prensa.

Atrévome a preguntarlle, sen que a súa extrema sensibilidade se ofenda, señor Quiroga, ¿porqué o encanto da festa da castaña está en celebrarse no Souto

da Carroza?, ¿Porqué non celebrala alí é ir de cú? Cecais porque o acceso ó lugar non é moi adecuado....

Xa achegándome cara o final da súa crítica ó noso concello, gustárame saber porqué en Caurel non merecemos a actual casa consistorial, non sei que lle diga, ó mellor non entendín ben e quixo dicir outra cousa, pero apostaría a que non nos fai merecedores desta construción, ¿Tanto mal lle fixo Caurel para ve-lo todo tan negativo? Non o diga en moitos sitios, que vén algún entendido, dí que non pode estar alí e marchannos coa Casa do Concello en menos do que canta un galo...xa lle gustaría a moitos marcharnos co que aínda nos queda...a dignidade.

En fin, e como conclusión...o noso amigo Quiroga véu a Caurel, foi dar unha volta pola serra e causoulle risa ve-lo todo verde...pura sensibilidade....foi a festa da castaña e como non se celebraba nun souto...monotonía, chegou alí, deu a volta e avistou a casa do concello (para él arte moderno), logo púxose a redactalo todo e co atordoamento mesturou idiomas, Señor Quiroga,...Caurel segue en pé aínda que xente coma vostede se empeña en facer ver o contrario...

BEGOÑA

CHIMENEAS
Hogar Confort

CHIMENEAS FRANCESAS
RECUPERADORES DE CALOR
ESTUFAS, BARBACOAS, ETC.

Ctra. N-VI, Km. 399 - Tel. y Fax: 987 562 717
24550 VILLAMARTÍN DE LA ABADIA (León)

P E R F U M E R I A S

• Droguería • Parafarmacia • Dietética • Alimentación Infantil

ARENAL ES MAS BARATO

**Calvo Sotelo 93-95
- SARRIA-**

**Rúa Cardenal 33
- MONFORTE-**

**Central: Polig. CEAO - Calle Industria, 94
27003 LUGO**

Tfno.: 982 20 70 46 - Fax: 982 20 71 14

IV FESTA DA PISA DA CASTAÑA

A Festa e Demostración da Pisa, está xa a converterse nun referente en canto á recuperación de vellos oficios e actividades que a asociación FONTE do MILAGRIO está a levar a cabo.

A IV Edición celebrouse, coma nas anteriores, en Froxán o día 7 de Decembro, o mesmo día que se presentaba o anterior número desta Revista. A Festa está, cada día, a chamar a un maior número de persoas, unhas a degustar a exquisitez das castañas secas e outros participar de cheo na actividade ou só ollar como se facía hasta fai uns anos e de un xeito totalmente artesanal a limpeza das castañas logo do proceso de secado que levan durante uns días nas construcións que nós aquí chamamos “Sequeiros”.

O ambiente foi de festa dende a mañá hasta a noite e en eso tamén tivo parte da culpa á boa xornada que se presentou. Logo dunha mañá de néboa e fría, propia destas datas, e coma si de un telón dun teatro se tratara, a néboa levantou e deixou paso a un sol coma nos mellores días de primavera, o que fixo animar aínda máis os asistentes. Pero o maior rebulir chegou cando fixo acto de presenza a pregoeira, nin máis nin menos que a popular, e por todos coñecida, Sonia López, a sarriana que fora Miss

Foto: X. L. Louzao

Abandonando

Galicia, agora presentadora na TVG, acompañaba tamén o popular Luís Zahera, mellor coñecido por todos por “Petróleo”. Así é coñecido na serie Mareas Vivas que dende fai moito e con moito éxito emite a Televisión de Galicia. Ambos os dous non dubidaron en participar da festa e, mans a obra, alí se puxeron a facer uns pinitos na nada fácil labor de pisar. Alguén por atrás dicía *pois para non ver esto nunca, non cho fan mal de todo*. Logo da mostra, a pregoeira deu lectura ó pregón, que de seguido reproducimos. Boa parte do tempo tamén o adicaron a asinar autógrafos e facer fotos cos alí presentes.

Logo dun xantar, onde non faltaron as castañas secas cocidas acompañadas por produto do porco, postres feitos a base de castañas e unhas racións de pulpo, chegou o apartado musical, nesta ocasión os encargados deste punto foron o grupo ruso Volando Libre que deleitaron co seu bo facer.

Así rematou o festexo ca satisfacción, un ano máis, de poder dar a coñecer os oficios ancestrais ós que ó longo da historia do Caurel aquí se foron desenrolando e que hoxe se están a perder pola escasa rendibilidade ou a chegada da maquinaria.

Foto: Pili Cottón

Sonia e Petróleo pisando

SANDRA CANCELA

C O C I Ñ A S

RÚA MANUEL MARÍA 2-4 BAIXO

982 203 985

e-mail: cancelacocinas@mundo-r.com

O PREGÓN

Foto: Miriam Cottón

Pregón

Caurel de fraga e “Rogueira”;
Soutos, pizarra e Teixo; aguías e poesía de Novoneyra.

Caurel de clamor de vento no cume de Pía Páxaro.

Caurel de rumor do Lor, que leva o son das gaitas e as vellas tradicións.

A Asociación Fonte do Milagro tenta recuperar, a pico e fouce, camiños que volven ser transitables e é quen de conseguir, dende esta pequena e entrañable aldea de Froxán, sacar á luz a revista “A Candeia”.

Sen dúbida, a cultura está ó servizo do pobo dende un lugar recóndito, máis cheo de beleza...

Unha revista, “A Candeia”, que vai polo mundo a

través de Internet e enche as ALMAS de paisaxe.

A asociación tenta recuperar os vellos oficios e rescatar algún deles da lembranza, como o Aserrado de Madeira; ou conseguir facer “Magostos en Agosto”; ou xuntarse co “Foxo” na volta dos Mallos...

Pero hoxe toca a “IV FESTA DA PISA DA CASTAÑA”, moitos sacaranlle miga a aquilo de “pizza catro estacións”. Pois non, non vai de pizza nin de mozzarella. Ben lonxe está a PISA DA CASTAÑA do Caurel das andainas italianas. Sen desprezar a ninguén, estamos a presenciar o proceso ancestral de PISA da CASTAÑA de Froxán. TODO UN LUXO.

Os “pisadores” darán golpes ós sacos cheos de bullós e logo de petar contra os madeiros, “abandonarán” co “bandoxo” o froito bendito, cun movemento que lembra ás danzas que, a bo seguro, fixeron noutroa os antigos da Serra.

Cando cae a “puxa” ou “casca” O FROITO DO CASTIRO estará disposto para “comere”: “Castañas cocidas con touciño” ¡¡manxar dos deuses!! E de sobremesa “torta de castañas do Caurel” ¡¡unha ledicia!! E, como non, ¡¡bo viño da ribeira!!

E velaí que viño e castañas nos farán lembrar este día ¡de hoxe nun ano!!

¡E que comece a festa! ¡Viva Froxán e a xente do Caurel!. ¡E, a Asociación Fonte do Milagro!!! A gozar da festa. Moitas gracias.

SONIA LÓPEZ

Foto: X. L. Louzao

Presentando o grupo musical

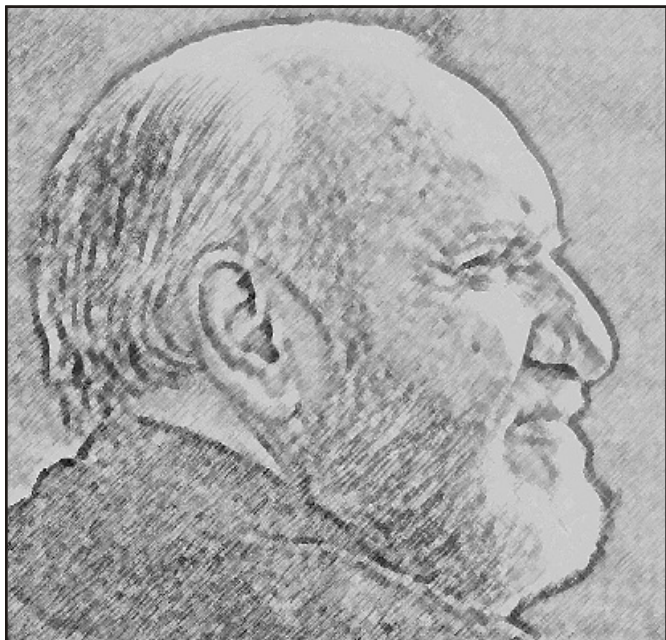
CAFETERÍA
NAGASAKI

Disfrute en nuestra terraza de gran variedad de:
Helados, Cafés

C/ Pérez Colino, 7 - Telf. 987 41 10 44
PONFERRADA

NOVONEYRA IV Parte

“Tralas pegadas do POETA DO COUREL Uxío Novoneyra” (1990-1994)

A parte da edición dos “Eidos” (Xerais-90) na que o casal Claudio R Fer e Carme Blanco, profundizan na obra de Novoneyra, edición á que xa fixemos referencia en artigos anteriores desta revista; no mesmo ano 90, sae á luz o “Diccionario de escritores en lingua galega” do insigne escritor da xeración, don Francisco Fernández del Riego quen afirma: -(...) *A estética de Novoneyra representa un acento lírico-paisaxístico, levado a un extremo de concentración e de síntese.* (...) sen dúbida a síntese é a mellor arma da obra do poeta do Courel. Pode que a síntese proveña do interese de Uxío pola cultura oriental: chinesa, xaponesa, hindú etc. O poeta da serra busca no - “Uhé King”- “libro dos poemas”- ou dos versos- do filósofo Confucio o minimalismo da cultura chinesa. O poeta do Courel decántase polo poeta chinés Li Po, “o cantor do viño”:- (...) *“Meu vaso, ó pronto/ levantado, convido”* (...), o viño como símbolo do arroz, fonte da vida do pobo chinés. Pero Novoneyra tamén gustou doutros poetas orientais, como o mestre da chamada poesía outonal, o grande Tu Fu, considerado como o “deus da poesía”: (...) *non deixarei escapar/ polo aire o pensamento* (...) poeta que chegou sentenciar: (...) *“O ceo está morto”* (...).

Mais Uxío non só busca o profundo dos poemas chineses na soidade da montaña, o poeta da serra le e rele os versos rimados e compasados de Leu Ki, e nun acto de devoción pola cultura oriental, chega a traducir ó galego, as

composicións poéticas do grande timonel, o antigo dirixente chinés Mao Tsé-Tung quen durante a revolución cultural da nova China do 66 ó 76, e nos peores momentos da grande marcha, foi quen de componse líricos poemas. Poemas que o propio Uxío publicou o 19-9-76 no xornal “El Progreso”: Mao Zedong. U Novoneyra.

O traballo de Consuelo García Devesa n1106 de Grial (T.XXVIII-1990) “O orientalismo de Novoneyra nos Eidos axúdanos a comprender a importancia da influencia oriental no poeta da serra:- (...) Nas civilizacións orientais a actitude á natureza é de respecto e aínda de identificación (...) páx 205. Grial.n1106. Gcía Devesa. Novoneyra atopou a esencia da poesía xaponesa, no minúsculo “tanka” e no pequeno “kaiku” de dezasete versos, o poeta buscou inspiración nun dos grandes mestres do “kaiku”, o poeta xaponés do SXVIII Matsuo Bashô: (...) - “Eu non busco seguir os pasos dos antergos, busco as cousas que eles buscaron”(…) (Matsuo. ob cit. Gcía Devesa). O que deu pé para que parafraseara Uxío:

(...)- *“Ando limpando a casa de cacharros e trastos(...)/ Ando a tocarlle as maos ós antepasados(...).* (Os Eidos- Novoneyra)”.

O poeta do Courel seguiu no seu eterno rebuscar de séculos nos que atopou a cultura immanente da serra.

Pero o poeta tamén bebe doutras fontes orientais como Wang Wei quen o levou a reflexionar sobre o paso fugaz da vida:- *“Camiño cara ó confin das augas/ sentándome para ver o paso das nubes”*(...). (Wang Wei). O poeta do Courel observa o ceo e busca nas formas das nubes, ós que finaron, costume arraigado no imaxinario galego, e busca do indeterminado no lento camiñar das nebras na entrada á “cova dos filósofos” da montaña sagrada courelá:

- (...) *“Pasan as nebras altas/ (...) pasa o vento/ (...) Nin os mortos paran(...)* Os Eidos. Estraña que Novoneyra non recorra á metamorfose á imaxe da filosofía oriental, de feito o filósofo Chiang Tzu describe as bolboretas no seu eterno voar e, ó despertar do soño, non sabe se realmente é unha bolboreta. Uxío non utiliza as Aavelaiñas= almiñas, do seu amigo Cunqueiro. Uxío non utiliza as transformacións, non se serve da metamorfose ó modo de Ovidio quen converte a Escila en paxaro e monstro mariño. Uxío descarta os poemas épicos mito-gráficos, nin bota man ás lendas galegas, nin tan sequera recorre ós lagartos-home, nin as xacías ou peixes-muller, nin á muller con patas de cabra do imaxinario dos Ancares. O aparente desinterese mitográfico de Uxío dorme baixo o peso da natureza, na clara intención de subliñar a importancia do home como parte dun todo: Acosmoxénese (terra-vida-home) no ciclo dos ritmos cósmicos (vida-morte). O poeta da serra, renuncia á transformación animal para utilizar a poesía a favor da concepción pannaturista da preclara fusión: home-natureza:

Hospedería Bar

FERREIRO

- Habitaciones con baño
- Comidas de la zona

Telf.: 982 43 30 65 - 982 43 30 23
Seoane do Caurel (Lugo)

(...)- *Na tarde/todo quere ser o aire(...)* Os Eidos.

(...)*Todo pode transformarse en todo/ porque nada es nada(...)*. Cirlot. páx 312. Dic dos Símbolos. Cirlot).

No 91 Novoneyra coincide en Compostela con vellos amigos que expoñen en “Galicia no Tempo”. O poeta da serra continúa a busca do “EU” absoluto, dende o fiadeiro peloponiano dos fonemas, no eterno tecer e destecer no ritual da aliteración consonántica. A simboloxía do aire como esencia ou parte dun todo; e mesmo en Compostela, contemplando relevos e capiteis da exposición, é quen de evocar os sons das augas do Lor e do Sil, na andaina berciana-galega, e versifica dende Santiago ata a desembocadura do pai Miño, e con acento apaixonado une con poemas ámbalas dúas beiras galego-portuguesas ata chegar á desembocadura do Miño na costa atlántica.

A exaltación da terra-nai, o mito da cova, o berro do home no silencio do bosque, mentres as bágoas dos soños asolagan a mítica lagoa da Lucenza.

De novo, outro ciclo de Elexías: (...)

“*Chove para que eu soñe... (Elexi-as)*, constante revisión poética que sae á luz no 91 baixo o título: “Tempo de elexía”: (...)

“*Non a forza do noso amor pode ser inútle...*” (...). (Editorial Vía Láctea), a obra gráfica correu a cargo dun dos grandes amigos de Uxío, o pintor Patiño en edición revisada e perfeccionada polo propio Novoneyra quen como de costume repasou o poemario con engadidos e correccións fonéticas. As elexías insisten na “lenda de Ith”, o fillo do Breogán da verde Erin “dós de Milet”, outra elexía vai dedicada ó insigne médico e poeta lucense, o recoñecido Luís Pimentel: (...)

“*A túa morte deixoume núa(...)* *Laia a curuxa i eu velo(...)* (1958). É de salientar a elexía ó escritor francés Albert Camus, un dos predilectos da militancia dos setenta quen: “*negaba ós deuses e levantaba os rochedos*”, aquel que no “Estranxeiro” (de Argel), foi quen de atopar entre paredes: a cor e o olor do verán: - (...) “*Los ruidos del campo llegaban hasta mi rostro. Olores de noche, de tierra y de sal refrescaban mis sienes*” (sic). (El Extranjero). A Camus. (páx 128, A. Editorial-71). Tempos da lembranza para Uxío e os que viviron o 68. Mais xa pasaron os tempos (do pai Sol) da década dos setenta e os posmodernos sobrepostos polos reflexivos noventa.

O ano 92, sae do prelo (Muestra Mínima)-Novoneyra, edición do Inst ES Sierra Bermeja. Pero logo, o poeta fai unha paréntese no profundo, rompe a gravidade do momento co minúsculo libríño de contos: (Gorgorín e

Cabezón), edición de Edelvives. (Aladelta-92). O conto vai ilustrado por Quintana&Vázquez en edición preparada e normativizada por Xulio Cobas. A obra de pequeno tamaño é grande na síntese e ten a importancia de que neste conto, - **por primeira vez** o poeta do Courel **recorre ós seres mitolóxicos: (...)** **(os homes do saco) tan antigos que xa se cría que non existían! (...)** sic. ob cit.). O home do saco tamén presente no conto “Os homes e a noite” de XL Méndez Ferrín, vello amigo de Uxío; a ben seguro, o escritor ourensán e o poeta lucense escoitaran os mesmos contos nas lareiras de Vilanova das Infantas e de Parada do Courel. Ó fin os contos galegos, percorreron os camiños dos afiadores, cordeleiros, sieiros e tantos outros que dende a serra baixaban polo Lor cara ó Sil e levaron á provincia de Ourense contos e cantares da serra.

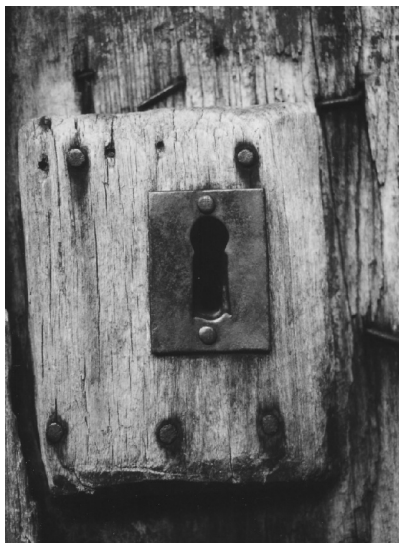
(Xa non falta o imaxinario na obra de Uxío!, en “Gorgorín e Cabezón” Uxío mételles medo ós mozos-protagonistas cos “homes do saco”, o conto remata cunha pregunta que contesta a sentencia - (...) *¿E que foi dos nenos? - Pois nunca máis volveron irse tan lonxe á ouvea* (...). (O glosario aclara: (*á ouvea*)= *ir en panda xogar e enredar*). Segue a ser evidente a clara renuncia á transformación-animal, o poeta da serra elixiu o home-coco = home-malo, a quen vence, (o coñecemento da braña) e, a intelixencia natural dos rapaces da serra que conseguen fuxir do (home do saco).

O 22 de marzo do 92, Uxío recibe a noticia da morte anunciada do poeta Antón Avilés de Taramancos, ó día seguinte, o poeta da serra dá o derradeiro adeus o poeta de Noia no cemiterio de Santa María de Boa e lembra o día 13 de xuño do 87, cando

participaron xuntos no peche da sede da Academia Galega. Taramancos, daquela presidente da asociación de escritores de Lingua Galega, esixiu un cambio de actitude na Real Academia Galega.

Novoneyra mirou o nubeiro e logo as nubes e a “torre do ar” cargada de poesía do poeta de Noia: Antón Avilés Vinagre. A vida dá moitas voltas é, paradoxicamente, o ano 2003, a Real Academia dedica o día das Letras Galegas ó poeta de Taramancos.

Durante todo o ano 92 Uxío segue en Compostela soñando cos montes caureláns. No 93, dá un recital no **Círculo do Saviñao**, no que convida ás xentes da bocarribeira percorrer os sendeiros poéticos da **Terra de Lemos**: Dende a cidade do Cabe ó Saviñao: “*Ver a volta do Miño*” (...), preto, moi preto, da Torre Vilariño.

Chave

TAXI Y
SUPERMERCADO

ALEJANDRO

FOLGOSO DO CAUREL (Lugo)
Tfno. 982 43 30 87

Y PANADERIA
CASA PUENTES

Francisco Javier Castro Fernández

C/ Carreira, 1
FOLGOSO DO CAUREL
27325 (Lugo)

Teléf. 982 43 30 87 - 982 43 30 36
Móvil 608 98 70 82

As viaxes por Galicia foron a constante na vida de Novoneyra. No mes de agosto do mesmo ano 93, deu un soado pregón-poético na "Noite Meiga", a grande festa da Asociación Meigas e Tragos de Sarria. O ex-presidente da Asociación, José Antonio López Quiroga tivo a ben visitar a Uxío na súa casa de Santiago para solicitar ó poeta da serra que viñera a dar o pregón da festa, e, segundo José Antonio, o poeta non dubidou nin un segundo: ó fin, Sarria estaba no camiño do Courel. O mesmo ano 93 sae do prelo, o traballo de A. López García de edicións do Cumio: "Os camiños do soño" (a poesía de Uxío Novoneyra-93). Os soños están sempre presentes na obra novoneyriana dende os primeiros tempos dos Eidos (...) "Sólo sei que eilí se compre o soño/ que estou soñando" (...) (sic) Os Eidos-90 (Xerais), pág 81.

Logo do baleiro editorial, saen á luz "**Poemas da doada certeza**" "**I este brillo premido entre as pálpebras**" (Espirál Maior-94). Unha vez máis, destaca a singular grafía de Uxío. Ilustran o poemario, obras de Patiño, gravados de Carlos Crego e fotos en branco e negro dun dos amigos do Courel de Uxío: Federico García Cabezón que envolve a mística dos poemas cunha visión escultórico-esperpéntica de castiros nus que acompaña con fotos de soutos como o "souto de Leburín", e engade caracochas que gardan a hamadriada da que falaba don Vicente Risco, caracochas como as primitivas obras do escultor Acisclo Manzano, un dos "artistañas do Volter ourensán" con quen Uxío conversou máis dunha ocasión sobre natureza. E naturezas mortas son as que reflicte o médico e fotógrafo Federico García quen captou imaxes dos paseos interminables pola serra xunto a Uxío, na busca do "camiño de Santiago":

(...) "*O camín de Santiago pasa polo Caurel...*" (...) afirmaba Novoneyra. - "*Uxío estaba plenamente convencido, o*

Foto: M. S. Ramos Soto

Souto en outono

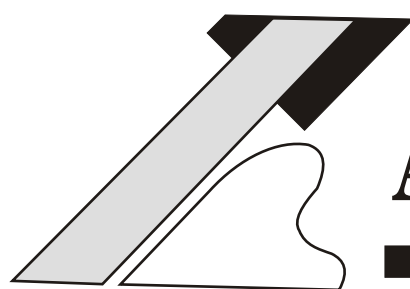
Foto: M. S. Ramos Soto

Souto en inverno

camiño de Stgo pasa pola serra" - asegura Federico.

A enumeración dos nomes xeográficos é outra das constantes na poesía de Uxío: sendeiros, ríos, soutos, serras, ás que se suman en amalgama unha ringleira de sentimentos, sentimentos que recollen o eco dos pasos dos antigos que noutrora pisaron as mesmas rodeiras na busca do suspiro do teixo: (...) *Serra aberta; inmensa, antiga herencia!* (...) (sic) Os Eidos. Novoneyra. A reflexión cosmogónica reflicte a atracción da raíz da terra: a volta á orixe dos primixenios versos: (...) "*Chancela limpa da costa irada, toda de toxos e silvas altas*" (...). O poemario incrementa "Tempo de Elexía": (...) "*Volvemos proclamar a certeza* (...) "*en nós regresaran tódolos que viñeron* (...) A busca da "Lingua como patria" (...) que dicía o portugués Pessoa. Uxío reivindica unha e outra vez, a "Ith", o fillo do Breogán: (...) "*Ei Señor do Futuro*". O Poeta investiga, parafrasea, contrapón, tece e destece versos nos que deixa a pegada dos sentimentos: (...) *Invertino-lo camiño/ Imos/ i en nós regresan tódolos que viñeron* (...) Uxío como Odiseo busca a memoria dos seus. (...) *Sempre estarás Grecia tralas nebras i as augas* (...) **Baixemos de Troia.** (...) Di Uxío no poema que dedica ó grande escritor de Trasalba, don Ramón Otero Pedrayo. Uxío decende de Troia,) baixa do profundo do Courel?.

No mesmo ano 94, o filósofo Ignacio Castro, moi vinculado ó Courel, publica en Espiral Maior "Alén da fenda" - Por unha filosofía do absoluto sensible", traballo que inclúe o ensaio "A Nosa terra e o incomunicable". O filósofo fai unha especial homenaxe "Os Eidos" e, non repara en cuestionar a obra de Uxío: (...) - O poeta do Courel, coa súa recepción á fala da terra, estaría necesariamente tan lonxe dun Valente, dun Gamoneda? (...) A pregunta lévanos a comparar a poesía do poeta ouresán coa do caurelán. - (...) "*O verbo. Recompoñer o mundo/para máis ir*

**Serigráfica
ARGENTINA**

**IMPRESIÓN SOBRE TODO
TIPO DE MATERIAL**

C./ Flor de Malva, 21
Tel. y Fax - 982 20 21 93
Garabolos - Lugo

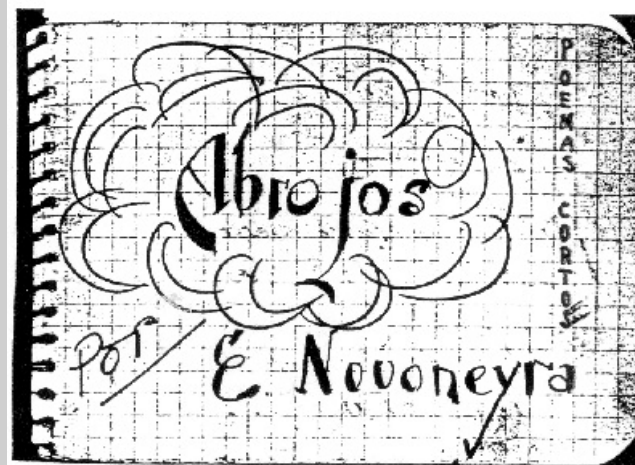
poñendo/ sobre unha morte outra(...) pág 21. A Sete Cántigas de Alén. José Angel Valente. Ed do Castro.81. (...) "Un/ morto/ dous mortos/ tres/ trinta mortos/ trescentos/ tres mil mortos(...) mortos/ mortos caíndo polos teletipos. 1969. Vietnam Canto, pág 53 (Do Courel a Compostela) Novoneyra. (S. Blanco.88). A traxedia, a morte formula, a necesidade da acción a partir de ningurés. Ignacio Castro afonda no interno que vai do cavorco ós soños e dos soños ó cavorco e axúdanos na reflexión da lírica a través do ermo. O coñecemento persoal entre Ignacio Castro e o poeta de Parada inflúe notablemente no ensaio filosófico, ata o punto de descubrir na obra de Uxío un ton propio de Rilke. Ignacio Castro ispe as coordenadas que moven os fíos conductores dos "Eidos", fíos que Uxío teceu ó modo do Joyce do "Ulises", o poeta da serra afonda nos símbolos-natureza e enche con eles a soidade sonora dos poemas, como encheu Joyce as contradictorias escenas cotidiás dublinesas do seu Ulyses:- (...) (que é o que anda voando? "unha andoriña) (cre que son unha metempsicose?), cren que a penas pode transformalo nunha árbore?. (sic). Ulises. Joyce. Uxío foxe da metamorfose, elixe "O SOL", busca o sol dende o cume do Alto do Boi, - *O sol baixa/ de cara como un pai a frol da braña.* (Os Eidos). E dende o "Boi" courelán, o poeta busca ós "bois do sol" da raza de Mileadh, e axúdanos a ler entre liñas o recurso do silencio, a sensación lírica segue fiel ó seu destino: Uxío= Ulyses, na preocupación metafísica dos "carreiros do soños" nos "bosques calados" do fonosimbolismo: "O libro pechado i o fio do sol/ diagonal. (...) (Serra aberta: (inmensa, antiga herencia! (sic). (Os Eidos). O poder da terra a través da lingua.) Dublín=Joyce//Courel= Uxío?...Atracción telúrica , cada vez máis cerca da "volta ó "eu"".

Mercedes Vázquez Saavedra. O Courel.
Primaveira 2003.

(Continuará no próximo número)

UXIO NOVONEYRA POEMAS EN CASTELÁN

Os seguintes poemas fáínoos chegar Moncho Regueira, membro da Asociación, amigo do Caurel, amigo e coñecedor de Uxío. Dinos que chegaron a el da man do profesor Xesús Alonso Montero, e se recollen estes poemas curtos en castelán titulados ABROJOS publicados no N° 5 da Revista MADRYGAL, dirixida pola profesora Carmen Mejía Ruiz. Neste número reproducimos un par deles para continuar no seguinte.

Dedicatorio
↓
¡Críticas del libro ajeno
como es gusta devorar...
...
Ahí es un libro nuevo,
ahí es va...!

—I—
Lo raro siempre es bello
aun siendo
en la efígie de lo feo

CASA CONSTANTINO

APARTAMENTO DUAS
HABITACIÓNS DOBRES

HOSPEDAXE E COMIDAS CASEIRAS

GRUPOS HASTA
8 PERSOAS

ESPECIALIDADES EN COMIDAS CASEIRAS:

Tabla de embutidos caseiros - Tortilla campeira - Cordeiro do Caurel - Terneira da casa - Variedade en postres caseiros

Venta de camisetas e outros artigos do Caurel

Folgoso de Caurel (Lugo) Telf. 982 433005

O CARBÓN

INTRODUCCIÓN

Como todos sabemos, o carbón vexetal procede da combustión incompleta da madeira. No Caurel tivo moita importancia en tempos, pero foi decrecendo ata convertírese nunha actividade minoritaria destinada a alimenta-las fraguas, e na actualidade case non se practica.

DESCRIPCIÓN DO PROCESO

O proceso de obtención do carbón era longo e penoso (ocupaba un día enteiro para obter uns catro ou cinco sacos entre dúas persoas) non só por iso carente de importancia e interese. Consistía en arrincar unha boa cantidade de “Cozas” (Bulbo leñoso da base das uces vermellas) aínda que, tamén podía facer con calquera outra madeira, o que se obtiña das cozas era de mellor calidade, había que escoller das uces vermellas que a diferenza das brancas tiñan un engrosamento maior enriba da terra, o que facilitaba a labor. Despois facíase o *foio*, escavando na terra onde se botaban as cozas ou a madeira a queimar, compre salientar que estas debían de ser verdes para conseguir un carbón de maior potencia calorífica. Tras iso había que continuar botándolle máis a medida que fosen ardendo, e tamén remixelas un pouco cun pao longo, pois non era fácil

achegarse ó foio por mor da forte calor que desprendía, isto tiña por obxecto mellora-la combustión.

Unha vez que o combustible estaba en brasa era o momento de apagalo recubriendo o foio cun túmulo de terra de forma cónica, composto por dúas capas; a primeira ven apertada e a segunda máis floxa, esta última para tapa-las posibles gretas por onde puidese entrar o aire e con iso impedir que seguira ardendo.

Transcorrido un tempo prudencial, unha hora como mínimo, xa se podía sacar, aínda que moitos preferían deixalo para o día seguinte. Logo de retirala terra que o recubría coa axuda dun *rodo* íanse sacando os carbóns extendendoos no chan, e coidando de facelo cando non houberse vento, do contrario acendían cunha facilidade espantosa e non se podían recoller a vez que quedaban reducidos a cinza.

Non era aconsellable apagalo con auga pois minguaba a súa calidade.

Por último botábanse en sacos e traíase a casa, para o seu almacenamento.

Botando unha ollada cara as nosas serras atopamos moitos foios onde fai anos se fixera carbón, que hoxe son as derradeiras pegadas dunha actividade que está a piques de desaparecer.

¿Sería convinte recuperala?

JESÚS ALFONSO PARADA JATO
Meiraos

NOTA:

A Asociación “**FORTE do MILAGRO**” non se responsabiliza do contido dos traballos e cartas que se publican nesta Revista, pasando esa responsabilidade ó autor ou autores. É o noso desexo que estas follas sirvan de entretenemento, e, dalgún xeito, den a coñecer máis o Caurel, as súas necesidades, inquedanzas, a súa cultura e tradicións, os servicios, as fermosas paisaxes etc. Agradecemos tódalas cartas que nos están a chegar para que a través deste medio podan ser lidas por quen olla ou curiosear esta revista, pero, é conveniente que cando nos envíes estes escritos, veñan acompañados dos datos persoais do autor, aínda que asine con pseudónimo. Si desexas que a túa carta ou traballo saia no próximo número, non tardes en enviala, a ser posible antes do 31 de Maio do 2003.

Esta publicación faise en Galego nalgúns ocasións este galego é o que falan e escriben as xentes do Caurel e nos temos que respetar, como excepción tamen algún texto pode ir en Castelán cando o autor ou as circunstancias así nolo piden

**CASA
CATUXO**

**COCINA NATURAL
DE LA TIERRA**

Teléfono para encargos: 982 16 52 13
Ponte de Valdomir - Folgoso do Caurel

LUGARES CON ENCANTO

As Laceiras

Hoxe saímos das fronteiras do Concello do Caurel para falar dun deses sitios que é punto obrigado de visita. Nunha das portas naturais do Caurel, na marxen dereita do Lor, na parroquia de Salcedo, Concello de Pobra de Brollón, preitiño das primeiras terras da Serra, como si pendurada da ladeira atópase As Laceiras o que un día foi unha pequena construción e se foi esquecendo no tempo, hoxe convertido nunha paraxe con un encanto especial.

O amor á natureza, a tranquilidade, e outros factores fixeron que uns 10 anos atrás se instalara aquí Fernando Peña un enamorado da paz e do sosego, un virtuoso artesán do coiro e outros materiais. El foi, con agarimo e traballo, quen de dar vida a este illado lugar; o gusto por facer as cousas sin danar o natural, a ilusión de ver As Laceiras coma un lugar cómodo para vivir levouno a traballar arreo e, xornada tras xornada, conseguir que as hortas produzan de todo que a antiga casiña se convertera nunha cómoda vivenda onde, a pesares do seu illamento, non se vote en falta ningunha das comodidades. Tampouco faltan uns pequenos pero coidados apartamentos que dan albergue a quenes desexen disfrutar dunhas xornadas vivindo na máis pura natureza e nun ambiente familiar e agarimoso que ofrecen Fernando, a súa dona e seus fillos.

Que dicir?. É UN LUGAR QUE VALE A PENA VISITAR

Para chegar hasta aquí: en Salcedo atravesar o pobo e a saída un indicador nos sinala a estrada sin asfaltar dirección a Paramedela (Coto da Labrada, parte superior) e pouco mais adiante, perfectamente sinalado, desviándonos á dereita nos leva á casa. Un pouco antes de chegar, no desvío dun camiño, atopamos un sinal que nos aconsella deixar o coche e continuar camiñando hasta a casa.

ABELÁS NOS BOLSILLOS

Unha terra non é nada sen a súa Xente, sen aqueles que a viviron e a traballaron e sentírona no corazón. E aí está o avó.

Cantas historias viviu, cantos recordos nos seus ollos, esa mirada profunda e tenra. Non me cansaría de oílo nunca. Sentados a carón da lareira, coma se o tempo se detivera, como si nas súas verbas pasara diante de mina historia dun pobo, a miñahistoria.

Caiado en man, boina de faena e avelas nos bolsillos, sempre listo a ofrecer. Partida de cartas, risas e bromas, amante de fillos e netos. Ese é o avó

Si hai un canto a Galicia, seguro é para a súa xente. Eses avós que esperan cada día o volta de fillos e netos que están lonxe, que espera entre castiñeiros, ríos

de auga clara e montañas eternas, para ofrecerlles seu agarimo e súa loita.

Si alguén me ensinou a querer O Caurel, ese foi o avó. Palmo a palmo, paso a paso, con chuvia ou neve nunca deixou aquilo que quería. Súa forza, seu cariño; nunca poderei esquecer ó avó.

Eu que estou lonxe de esa terra, sinto dentro de min a morriña, algo que me chama cada ano a volver. Dedicamos un sorriso a esa xente que cada ano nos espera con agarimo, e non esquezamos nunca quenes somos e de onde vimos. Eu non poderei esquecerlo xamais; é, e será por sempre, O AVÓ

TERESA SEOANE
Barcelona

euro
 lack
fábrica de pinturas

pinturas **RICARDO**

RICARDO VARELA VARELA
DELEGADO DE VENTAS

Mª TERESA CASTRO ÁLVAREZ
VENTAS

C/. Manuel María, portal 1 - baixo A
Tfno. y Fax 982 212 209
Particular 982 245 248
27003 LUGO

A FIESTA MUSICAL DO CAUREL

Na presente fiesta musical queremos reparar nas terras que circunscriben ou delimitan as fronteiras políticas do Caurel. Debemos dicir que O Caurel abrangue, dende o punto de vista cultural, un importante conxunto de lugares, hoxendía moi mermados poboacionalmente ou deshabitados. Pero todos eles forman un tronco cultural común: costumbrista, lingüístico e por suposto musical.

Nas nosas andainas de recolleita de campo achegámonos a Oencia, onde o gaiteiro diste lugar, Francisco Torrado Farelo, gardaba como ouro en paño fermosas melodías de gaita que aprendera de vellos da zona. Hoxe, axeito de premicia, ofrecémoslles aos lectores da Candeia esta fermosa muiñeira de Oencia que o gaiteiro nos interpretou compracente coa súa gaita construída en Bos Aires, obra que sairá editada no tomo III de Músicas do Caurel no que estamos a traballar.

Foto: X.L. Foxo

Francisco Torrado Farelo

MUIÑEIRA DE OENCIA

Recollida de Francisco Torrado Farelo
Gaiteiro de Oencia

GALICIA EN EL MUNDO EN INTERNET

ACCEDA A GALICIA EN EL MUNDO A TRAVÉS DE INTERNET EN EL PORTAL

www.galiciadigital.com

¿E SERÁ VERDADE?

COMENZA A MELLORA NA REDE VIARIA DO CAUREL

Parece que as obras de mellora das estradas do Caurel son unha realidade. Un dos reporteiros de A CANDEA foi testemuña da primeira *sachada* destas obras.

Como podemos ver na foto un operario da empresa encargada de realiza-los traballos dispónse a dar o primeiro paso, ou sexa, a primeira sachada. O que se pregunta o noso reporteiro ¿Cantas veces terá que subir e baixar a máquina que este home manexa para adecentar o tan sinuoso trazado das estradas da Serra?. Ante a gran sorpresa na que se viu o noso informador, non lle quedou outro camiño que facer unha serie de preguntas ó, tan peculiar personaxe, para coñecer mais a

fondo como e cando se executarán as obras e outros pormenores. Non foi moi explicativo o contestar ás preguntas, pero algo puidemos saber. Cando se preguntou polo nome da empresa á que se lle adxudicara a obra, non quedou claro si el era o representante da empresa e único traballador da mesma, ou estaba alí por casualidade. O que tamén descoñece é o prazo acordado para remata-las obras nin quen vai a ser a administración encargada de afrontar o custo de ditos traballos.

Logo de facer un cálculo cabalístico dí que en, máis ou menos, un cento de anos sexa posible cambiar o sinal que podemos ver diante, e na que aconsella non ir a máis de 40 Quilómetros por hora por outra que diga “*vía aconsellada só para peóns e animais de montura*”. Foi tamén motivo de curiosidade a vestimenta deste traballador a que asemella máis á idade de pedra que ós primeiros do século XXI. O que si nos dixo que tiña que quedar moi claro o da máquina que usa, que é a máis axeitada e que non usa aparellos eléctricos por que *nesta empresa non se leva iso do enchufe*.

Logo da curta entrevista, o noso reporteiro continua o seu percorrer na busca da noticia e sen dar moito crédito ó que viu pero ca dúbida de saber si esto é certo ou casualidade ó coincidir cas datas de antroido ou ano de eleccións, pero dáse de conta que isto é a pura e dura realidade do CAUREL.

Cando falamos a diario da inauguración de quilómetros e quilómetros de autoestradas, trens de Alta Velocidade que son quen de facer máis de 500 quilómetros en pouco máis de dúas horas, o que case nos leva percorrer os 25 quilómetros que separa o Caurel da autoestrada en Pedrafita do Cebreiro.

Non sexamos mal pensados e si non se melloran as estradas no Caurel, non é por esquecemento dos nosos mandatarios é por que o antigo é o que se leva.

Unha imaxe vale máis que mil palabras.

A REDACCIÓN

*Restauración, Reciclaxe
e Moble rústico artesanal*

A toca, 4
29320 Quiroga (Lugo)
Telf. 982 15 54 00
Móvil 679 22 68 62
www.compunova.net/armaior

DENUNCIA

UNHA IMAXE VALE MÁIS QUE MIL PALABRAS

Castelo do Carbedo

Coma si dun concurso televisivo se tratara, fágolles a seguinte pregunta: ¿Que sobra na fotografía?. Imaxino unha resposta rápida e sen dubidar. A TORRETA DE ALTA Tensión. ¡Acertaron señores! Bueno, a verdade é que a pregunta non ofrecía moita dificultade. Quen non acertaron foron as lúcidas mentes que, sen ningún reparo nin un mínimo respecto pola riqueza arqueolóxica e cultural, tiveron a xenial idea de colocar a “*fermosa*” estrutura metálica no único acceso polo que se pode achegar un ó castelo.

¡Díganme vostedes si esto non é un atentado contra o patrimonio natural e cultural!. Pode ser que non tiveran outra posibilidade. ¡Quen sabe!... ¿Noutro punto da xeografía do noso país cometeríase semellante aberración? Non teño a sorte de coñecer os centos e centos de castelos que, en mellor ou peor estado ca construción da foto, se atopan espallados pola nosa península; pero atrévome a afirmar que desgracia tan grande non sufriu ningún deles!.

Oímos falar, case que a diario, dos tan de moda INFORMES de IMPACTO AMBIENTAL.. ¿Serven para algo, ou sinxelamente é para ter entretidos ós técnicos?.

¿Serven de algo esas normas proteccionistas do medio ambiente ou patrimonio cultural, ou só se aplica a lei cando quen realiza a obra é cidadán de a pé?. Porque, a bo seguro, si a min se me ocorre mover unhas pedriñas no subsodicho Castelo, no Castro da Torre, Castro de Vilar, ou en calquera dos moitos vestixos arqueolóxicos que se atopan no Caurel, non me libra nin Deus dunha boa sanción; e con isto no quero dicir que non tiveran razón en

impoñerla. Pero cando é a administración a que comete o pecado (*para servir os cidadáns*), a cousa está ben feita e hasta case que temos que aplaudilos, e co peito ben enchido e falando en castelan, vótannos nos fuciños “*hicimos una gran obra, un importante servicio a los ciudadanos*”. ¡Será que os nosos mandatarios pagan bula e así estan libres de pecado!

Non podo precisar con certeza a data na que se realizou tan “*importante servicio*”. Non é difícil averigualo. Pero eso é o que menos importa nistes intres.

Estou a escoitar ás xentes que acoden visitar esta fermosa e, o mesmo tempo abandonada construción; a desfeita aquí realizada ten poucos precedentes, aínda que algún “entendido” poida dicir “*que solo es un sencillo postecito*”.

Non faltarán quen, ó ler esta cativa queixa, poña o berro no ceo e me chame “*dominguero*” ou quizas “*Salvador do Caurel*”. ¡Nin unha cousa nin outra, señores!, eu solo vexo a necesidade que o Caurel ten, e non é nin máis nin menos que darlle o respecto que se merece.

¿Algun pode poñer remedio a esta, e a outras obras que no noso Concello non fan máis que afean a súa impresionante, máxica e fermosa natureza? ¿Donde está a sensibilidade e respecto pola natureza que dicen ter os nosos mandatarios?.

Eu non podo calar e teño que dicir:

TERUEL EXISTE, O CAUREL TAMÉN.

EVARISTO MÉNDEZ VILA

Froxán

Castelo do Carbedo

ARIAS NADELA
COCINA Y BAÑO

Nueva exposición en:
Polígono de Pocomaco
Parcela B-11
A CORUÑA

<http://www.ariasnadela.com>

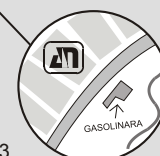
Telf: 981 170983
Fax: 981 175134

LUGO
Rda. de la Muralla 124 Telf.- 982 245909
Tolda de Castilla s/n Telf.- 982 221 254
A CORUÑA
Fernando Macías 22 Telf.- 981 258556
Polig. de Pocomaco Parc B-11 Telf.- 981 170983

En **ARIAS NADELA** las mejores marcas para cocinas y baños
ROCA - MIELE - “TAU GRES”
VELUX - CERAMICAS DEL FOIX
BELLAVISTA - BOSCH

Y en LUGO también
PORCELANOSA

COUSAS QUE ACONTECERON

REUNIÓN DA ASOCIACIÓN

O Pasado 1 de febreiro celebrouse a Asemblea Xeral Ordinaria, a pesar das datas, algo máis de 40 asociados asistiron para tratar varios temas. A xuntanza celebrouse no local da antiga Cámara Agraria, ademais de aprobar o estado económico, que un ano máis reportou superávit; outro dos temas importantes a tratar, e que quedara pendente na anterior reunión celebrada no mes de novembro, foi a asignación do número de socio 0 desta asociación como socio de honra, houbo un case total acordo para asignar esta distinción a Uxío Novoneyra a título póstumo.

Rematada a xuntanza e como ven sendo habitual, pasouse o apartado gastronómico acudindo neste caso a Casa Constantino en Folgoso a cear

LIMPEZA DE SENDEIROS

A Asociación está a seguir na súa política de limpeza e sinalización de camiños e sendeiros no Caurel. Xa son máis de 50 quilómetros acondicionados e preténdese, nas próximas datas, aumentar e así ofertar máis rutas ós moitos sendeiristas que hasta a Serra se achegan para disfrutar da súa paisaxe, dos seus recunchos máxicos ós que só é posible acceder logo da limpeza destes camiños. Moitos destes camiños e sendeiros no seu día tiveron moita actividade e o ir e vir de xentes era habitual. A falta de uso, o paso do tempo e outros factores fixeron que estes importantes vías de comunicación se foran enchendo de maleza sendo, en moitos casos, moi difícil poder definilas e saber a ciencia certa o seu trazado; nalgúns dos casos tívose que consultar en planos ou fotografías aéreas por que hasta os mais vellos do lugar lles resultaba difícil indicarnos o percorrido, o que ven a dicir a cantidade de anos que non son utilizados.

Logo de facer un repaso, a xeito de mantemento, o pasado 15 de marzo organizouse a apertura dun novo tramo da ruta que nós definimos como Ruta do Lor; o tramo dende Esperante hasta a Ferrería Nova ou Ferrería de Seoane. Este sendeiro discorre pola marxe esquerda do río, pero o seu abandono era tal que resultou moi difícil localizalo, case na súa totalidade estaba cuberto de vexetación que asemellaba facía anos non se cortara.

Fíxose un chamamento a socios e personas que

desexasen colaborar, e a hora acordada para reunírnos diante do colexio de Seoane unhas trinta persoas, co correspondente equipo e material de limpeza, íamos comezar unha dura xornada de traballo.

Como aconteceu fai un ano cando por estas datas se organizou a limpeza do sendeiro dende Froxán a Paramedela e así se abrían 7 quilómetros da Ruta do Lor, de novo membros do Club Fontiñas de Santiago volvían a colaborar, e con moita vontade, sen lugar a dúbidas, a súa aportación resulta importantísima. Dende a Asociación temos a obriga de agradecer esta vontade que, de xeito totalmente desinteresado, demostran e fai posible que, pouco a pouco, sumemos máis quilómetros de sendeiros adecentados.

A xornada, a pesares do traballo, resultou entretida; en ningún momento decaeu o ánimo, na foto pódese ver o momento en que a expedición fixo un alto para tomar un aperitivo.

O tempo tamén votou unha man ese día, un día propio de primavera que animaba aínda máis á faena, o sol acompañounos toda a xornada e ca súa posta demos por rematada a labor. Ó que nun principio parecía imposible converteuse nun cómodo paseo. Un sendeiro que, dende Esperante a Ferrería Nova, se pode facer en pouco máis de media hora é apto para todo tipo de camiñantes e dende o que se pode disfrutar dunhas fermosas vistas.

Rematada a xornada, o equipo de traballo desprazouse a Froxán, para repoñer forzas e degustar un cocido.

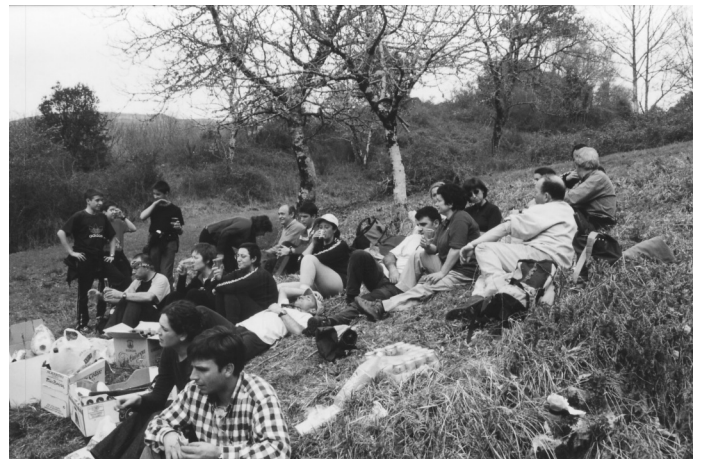

Foto: E. Méndez

Un alto no camiño

URBANO ARZA, S.L.

CONTRATISTA DE OBRAS

MATERIAL DE CONSTRUCCIÓN - MOÑLE
FERRETERÍA - BAZAR - ROUPA E CALZAD

Supermercado CLAUDIO

C/ Deputación Nº 41 • 27325 FOLGOSO DO CAUREL (Lugo)

PRÓXIMAS ACTIVIDADES

Ca chegada da primavera volve a actividade á Serra. Nós, a Asociación "FONTE do MILAGRO", preparamos o calendario de actividades para os vindeiros meses. Nun principio o noso obxectivo é dar continuidade ás festas ou actividades realizadas xa noutras edicións, é o caso da MOSTRA DE ASERRADO DA MADEIRA que o ano pasado se celebrou en Ferreiros de Abaixo o día 18 de maio. Este ano estase a traballar xa nesta mostra e a data elixida é o 17 de maio, o lugar é o mesmo que na anterior e primeira edición. Esta festa é una das actividades a ter en conta por este colectivo non só pola repercusión que tivo esa primeira edición, senón por que se encadra dentro dos fins da Asociación, que non é outra cousa que lembrar os vellos oficios, hoxe xa case esquecidos pero que convén seguir mantendo vivos, non pola súa necesidade, pero si para amosar os máis xóvenes estes esquecidos oficios que tanta actividade deron á zona.

De novo este ano, e contando outra vez con mestres, ¿Qué sería sen a súa mestría e consello? (mal podíamos levar a mostra adiante por que é certo que o oficio require oficio). Contamos que esta edición, sexa unha xornada de ledicia, xuntar os vellos serradores non é tarefa doada, e non é por que non queiran o peor é que xa poucos lembran

este oficio.

Outra das actividades que se sigue a realizar é a limpeza, acondicionamento e sinalización dos sendeiros, así coma a organización de rutas guiadas para dar a coñecer estes novos camiños. Estas rutas xa iremos facendo público cando teñamos as datas fixadas.

Facemos un chamamento a tódalas persoas que, dalgún xeito, queiran colaborar connosco, tanto na limpeza de sendeiros coma no resto de actividades.

Para o próximo 18 de abril (Venres Santo) colaboraremos na organización do Vía Crucis que se celebrará en Vilar; para ese mesmo día pretendemos organizar unha camiñata con saída dende Vilar e regreso o mesmo sitio e así participar pola tarde tódolos que o desexen no Vía Crucis.

Estase a traballar tamén na organización do II CERTAME de PINTURA RÁPIDA ó AIRE LIBRE, ante o éxito obtido no primeiro que se celebrou o 22 de xuño de 2002. O plantexamento é levalo a cabo, se non é posible cada ano, facelo con carácter bianual.

Estas son as actividades máis a destacar para o primeiro semestre de 2003.

FAITE SOCIO COLABORADOR

Si desexas formar parte deste colectivo, participar nas actividades que organiza, recibir a Revista no teu enderezo, etc. Cubre os datos do recadro inferior e envíao a: **Asociación "FONTE do MILAGRO" Froxán, s/n 27325 O CAUREL - Lugo**

Apelidos Nome: D.N.I.
Enderezo: C.P.:

Localidade Provincia Teléfono:

A correspondente ó ano 2003 é de 15 € e a modalidade de pago:

☐ Domiciliación bancaria
(marca a opción desexada)

☐ Pago en efectivo

☐ Transferencia bancaria

- Para transferencia bancaria podes facer o teu ingreso na conta Nº **3070/0006/52/0205002460** aberta a nome da Asociación na oficina de Caixa Rural de Folgoso do Caurel. (Lugo)

- Para domiciliar os pagos cobre os teus datos bancarios.

DOMICILIACIÓN DE PAGOS

Nº de CONTA (20 díxitos) / / Titular:

Banco ou Caixa Enderezo

Sr Director do Banco ou Caixa: Teña a ben cargar na miña conta e hasta nova orden, tódolos recibos que sexan presentados pola Asociación "FONTE do MILAGRO"

Sr. Director del Banco o Caja: Tengo a bien cargar en mi cuenta y hasta nuevo aviso todos los recibos que sean presentados por la Asociación "FONTE do MILAGRO"

O titular da conta

En, a de de Asdo:

Turismo

CASAS

Rural

CARLOS - COMERCIANTE - DOSINDA

6 HABITACIONES
SALON

APARTAMENTO 4 PLAZAS
COCINA

CASA COMPLETA
3 HABITACIONES

Vilamor do Caurel (Lugo)

Información e reserva: Tfno 982 155 618

RECUNCHO PARA POESÍA

LONGOS DÍAS DE
INVERNO

Chove, neva e sarabea....
 Pecha esa porta, Marica.
 E ti, atiza a lareira.
 Chove, neva e sarabea...
 Os nenos xogan ó manro
 na esterqueira
 Chove, neva e sarabea....
 Marica fía a lá da ovela
 cheas de cabras as pernas...
 Chove, neva e sarabea...
 O fume cracolea
 e Xan con bágoas nos ollos
 rosma e atiza a lareira.
 Neva no bico do Faro.
 Revoan os paxariños
 inquedados, moi animados.
 òVaiche nevar, Xan Ramón!,
 amaña uns guizos de leña.
 òE quen che deu tal razón?
 Escoita esa cantarea:
 Pío, pío, pío, pío, pío
 Xa está a nevar no Faro,
 non ves que cuspen folerpas
 os picos dos paxaros.

O AVÓ

Unha raiola xoga a se pousar na testa,
 o avó deixa entón o lume da lareira,
 olla pola fiestra cara o monte e rosma
 ó ver a néboa pousada nas carqueixas.
 Aventúrase por unha corredoira
 e lembra as veces que andou aquel
 camiño
 pisando a alfombra ocre de ourizos e
 follas
 onde fica esfañada a súa esperanza,
 enleada nas silveiras das ourelas.
 Asomado ó balcón das súas morriñas

e das saudades que enforrou o tempo,
 olla moi quedo cara á liña do monte
 onde defollou a margarita dos soños.
 E move a cabeza negativamente
 cando escoita lonxe o grallar do corvo
 que voa entre os castiñeiros da Pedreira:
 Paxarolo de tódolos demoños, murmura
 Pecha ese pico e vaite pró carallo.

VICENTE TOUZÓN

(Santa Eufemia)

VITORIA - GASTEIZMI CASITA BLANCA

Casita del campo
 con verdes pinares,
 ríos que atravesan
 hermosa montañas.

Pájaros que cantan
 y extienden sus alas,
 y corren lijeros
 en las encinadas.

Jardines de ensueño

floremitas blancas.

Va corriendo el río
 con sus aguas bravas,
 regando los chopos
 canta las cigarras.

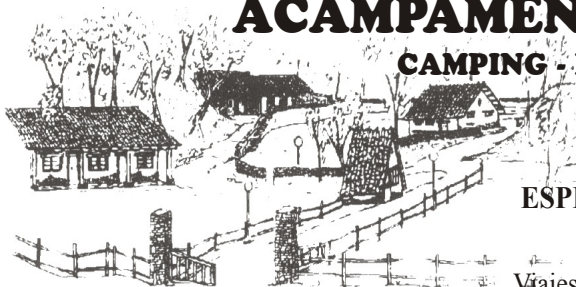
Zagal que apacigua
 tus ovejas mansas,
 cántale al amor
 con tu dulce gaita.

Canciones y flores
 sin olvidar nunca
 tu pastora blanca
 que por esos llanos
 te espera con ansia.

TERESA BERTRÁN
 GUISSONA - Lleida

ACAMPAMENTO O CAUREL

CAMPING - BUNGALOWS

ESPERANTE - SEOANE

RESERVAS:
 Viajes QUIMATURS - LUGO
 Teléfono (982) 24 61 11
 Tfno.: Camping: (982) 43 31 01

Colaboran:

Deputación de Lugo

Concello de Folgoso do Caurel

**Aberto dende Semana Santa
ata Outubro**

**Unha area recreativa
en plena natureza
do Caurel**

**Carnes a brasa e
productos da zona**

www.galiciaonline.es/oponton

LU-651 (KM 28) Entre Folgoso e Seoane

Café-Bar O'PONTON

Ferreirós dábaixo Caurel

Tel: 982 16 52 18

CAIXA RURAL GALEGA

Oficina Folgoso do Caurel